

Klímakalauz

Klímavédelmi
foglalkozások
pedagógusoknak

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Svájci
Hozzájárulás

SZÉCHENYI

PROGRAMIRODA

Magosfa Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai Alapítvány

A **Magosfa** a Börzsöny második legmagasabb csúcsa (916 m). Az elnevezés a népmesék életfájára is utal, amely életet ad, és mag(v)as gondolatokat, értékeket terjeszt. A **Magosfa Alapítvány** küldetése, hogy a természet szeretetére, tiszteletére, védelmére, és a fenntartható életmódra ösztönözzünk minél több gyermeket és felnőttet. Ezt a környezettudatos szemléletmód átadásával, a környezeti nevelés eszközeivel igyekszünk elérni. Az ökoturizmus népszerűsítésén keresztül segítjük a helyi értékek megőrzését, a települések és a helyi társadalom megújulását. Környezeti nevelési tevékenységeink elsődleges helyszíne a **Kismagos Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai Központ** (lásd: hátsó borító), amely nem csak erdei iskola, hanem szállás-és rendezvényhelyszín is.

További információ: www.magosfa.hu

myclimate

A **myclimate** 2002-ben jött létre, a híres zürichi műszaki főiskola (ETH) egyik tanár-diák projektje nyomán. Pár év alatt professzionális klímavédelmi alapítvánnyá vált, ami nemzetközi szinten tevékenykedik. Az alapítvány 3 fő működési területe: klímavédelmi oktatás – az emberek érzékenyítése a klímaváltozással és a klímavédelemmel kapcsolatban; fenntarthatósági konzultációs szolgáltatások; túlzott széndioxid-kibocsátás kompenzálása. A **myclimate** víziója az alacsony széndioxid-felhasználású társadalom. A klímavédelem érdekében képviselt 3 elv: helyettesítsd – csökkentsd – kompenzálj! Ennek érdekében a szervezet olyan projekteket támogat, amelyek megújuló energiával és energia-hatékonysággal foglalkoznak. A világ különböző részeiről származó tapasztalatok megosztásával segíti a fenntarthatóság és a klímavédelem oktatását, innovatív helyi szintű és iskolai projektek végrehajtását.

További információ: www.myclimate.org

Tartalomjegyzék

Hogyan használjuk a kiadványt?	4
1. Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!	5
1.1 A háromszög	5
1.2 Ökológiai lábnyom	6
1.3 Fedezzük fel közvetlen környezetünket!	9
1.4 Egy termék életciklusa és a rejtett kibocsátások	10
2. Mire van valóban szükségünk?	12
2.1 Mi kell a jóléthez?	12
2.2 Pakoljunk be együtt!	13
2.3 Szükségletek és fogyasztás – Érvelj!	14
3. Klímabarát megoldások a mindennapi életben	15
3.1 Klímabarát életstílus? – Fedezd fel!	15
A) Élelmiszerek	17
B) Közlekedés és szállítás	20
C) Öltözködés	21
D) Elektronikai készülékek	22
E) Hulladék –újrahasznosítás	23
3.2 Hány lépést kell tennem...hogyan megtaláljam a legjobb almát a környéken?	24
4. Cselekedj együtt az osztállyal!	25
4.1 Valósítsd meg az ötletedet a gyakorlatban! – Motiváló példák	25
4.2 Hogyan kezdjük el?	26
A) Ötlebörze	26
B) Válasszunk ki egy tevékenységet!	27
C) Tervezési sablonok	28
1. Legyünk konkrétak: rajzoljuk le a tevékenységet!	28
2. Idővonal: Minek mikor kell történnie?	29
3. Feladatlista: Ki mit csinál meddig?	30
További ajánlott források, ötletadók...	31

Hogyan használjuk a kiadványt?

Foglalkozás-gyűjteményünkkel a klímavédelem gyakorlati oktatásához szeretnénk ötleteket és segítséget nyújtani, elsősorban felső tagozaton és középiskolában tanító pedagógusok számára. E rövid kiadvánnyal nem célunk, hogy teljes körűen tárgyaljuk a klímavédelem területén felmerülő összes témát, inkább néhány könnyen megvalósítható gyakorlati példával szeretnénk felhívni a tanulók figyelmét a klímavédelem fontos kérdéseire. Célunk tudatosítani, hogy a legkisebb lépésnek is óriási jelentősége lehet éghajlatunk és Földünk védelmében. Hatékony szemléletformálást akkor érhetünk el, ha könnyen kivitelezhető, helyben, vagy otthon megvalósítható, és a diákok saját életében alkalmazható megoldásokat kínálunk. A foglalkozások többsége 1-2 tanóra alatt végigvehető. A gyakorlatokat kis változtatással fiatalabb korosztályokkal is megvalósíthatjuk.

Az **1. fejezet** célja az, hogy bemutassa a mindennapi cselekedeteink és a klímaváltozás közötti összefüggéseket, és azt, hogy döntéseinkkel mi is részt vehetünk a globális folyamatok befolyásolásában. A **2. fejezet** a fogyasztási döntéseink háttérében húzódó motivációkat, a vélt és valós szükségleteinket igyekszik feltárni. Célunk, hogy elgondolkoztassuk a diákokat szükségleteikről, fogyasztási igényeikről, és helyes értékrendet alakítsunk ki bennük. A **3. fejezet** olyan gyakorlati lépéseket mutat be, amelyeket mindannyian megvalósíthatunk éghajlatunk védelme érdekében. A **4. fejezet** pedig végigvezet azokon a lépéseken, amelyekkel a diákok konkrét klímabarát ötletüket a gyakorlatban is kivitelezhetik, megvalósíthatják. Célunk tudatosítani azt, hogy ezek a kis lépések nem jelentenek romlást életminőségünkben, sőt!

A kiadványban az alábbi jelöléseket használjuk:

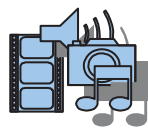
Játék, kreatív feladat

Beszélgetés

Médiafeladat

1. Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!

1.1. A háromszög

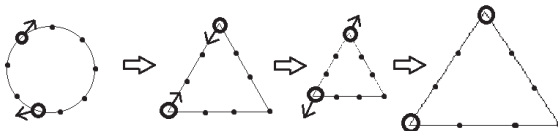

Tanulási célok:

A játék célja, hogy megmutassa a résztvevők számára, hogy egy rendszer valamely elemének legkisebb változása is elegendő ahhoz, hogy a rendszer más elemei is megváltozzanak. Az elemek egymáshoz kapcsoltságának, rugalmas és végső ellenállóképességének egyszerű és játékos formában való bemutatását követően a tapasztaltakat nagyobb, komplexebb rendszerekre is alkalmazhatjuk: egy csoport, faluközösség, táplálékhálózat, stb. A feladat során a diákok az egymásra figyelés és együttműködés képességét fejlesztik.

Megvalósítás:

a) Legalább 9 résztvevő alkot egy kört: megfogják egymás kezét közepes

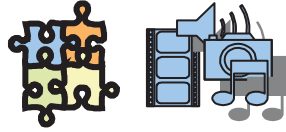
kartávolsággal. Becsukják a szemüket, a játék alatt senki nem beszélhet. A játékvezető kiválaszt két beépített embert (nagy körök a rajzon), akik megkapják a feladatukat: adott pillanatban el kell mozdulniuk úgy, hogy ne szakadjon szét a lánc. Majd a diákok kinyitják a szemüket.

b) A játékvezető megkéri a diákokat, hogy alkossanak egyenlő szárú háromszöget (anélkül, hogy beszélnének). Az egyik beépített ember tesz egy nagy lépést tetszőleges irányban. A csoport úgy kell, hogy ellensúlyozza a mozgást, hogy a háromszög szögei változatlanok maradjanak.

c) Mindkét beépített ember tetszőleges irányban egy, majd pár másodperc múlva kettő nagy lépést tesz. A beépített emberek figyeljenek arra, hogy túl nagy vagy túl kicsi távolságra ne kerüljenek egymástól. A többiek ellensúlyozzák a lépéseket.

Képes-e a háromszög ellensúlyozni a mozgást? Mekkora a rendszer végső ellenálló képessége? Mennyi idő alatt veszi fel a csoport újra a háromszögformát? Hogyan alkalmazhatók a tapasztaltak a környezet rendszereire?

1.2 Ökológiai lábnyom

Tanulási célok:

A résztvevők kiszámolják, mennyi erőforrás szükséges a jelenlegi életvitelük fenntartásához. Az ökolábnyom azt adja meg, hogy mekkora földterület (hány hektár) szükséges egy személy, család, vagy egy ország népessége által elfogyasztott javak előállításához. A diákok összehasonlítják saját ökolábnyomukat, illetve a különböző nemzetek lábnyomát. Kitalálják, hogyan tudnának kevesebb erőforrást felhasználni, mi az amin változtatni lehet.

Megvalósítás:

Saját egyéni ökolábnyom:

- 1) Számold ki mekkora ökológiai lábnyommal rendelkezel Te magad, illetve a családod! Töltsd ki a tesztet az alábbi internetes oldalon: www.kothalo.hu/labnyom (felnőtteknél www.glia.hu/okolabnyom).
- 2) Rajzoljátok le öko-lábnyomotokat az alábbi séma szerint: Magyarországon az átlagos ökológiai lábnyom: 3 ha/fő. Ez feleljen meg egy 25 cm hosszú és 8 cm széles talpméretnek (kb. 40-es lábméret). Ezt felhasználva, azonos talpszélességgel, egyszerű aránypárral számítsuk ki talphosszunkat a teszt során kapott saját ökolábnyom-érték alapján! Rajzoljuk fel papírlapra és vágjuk ki! Tűzőgéppel tűzzünk rá két papírcsíkot, hogy papucsként működhessen!
- 3) Hasonlítsuk össze a lábnyomokat: a magyar átlagot tükröző talpnyomot helyezük középre és tegyük mellé saját talpnyomunkat, növekvő sorrendben! Mindenki mondja el, hogy szerinte miért nagyobb, vagy kisebb a saját lábnyoma, mint az országos átlag!
- 4) Készítsük el a Föld eltartó képességét tükröző (fenntartható) ökolábnyomnak (1,7 ha/fő) megfelelő talpnyomot is! Most ezt helyezzük középre és e köré csoportosítsuk a saját lábnyomainkat!

Miért fontos, hogy ne az átlaghoz hasonlítsuk a saját ökolábnyomunkat, hanem a Föld eltartóképessége szerinti lábnyommérethez?

Nemzetek ökolábnyoma:

1) Másoljuk le és vágjuk ki az oldalon található országhártyákat, és fejjel lefelé fordítva osszuk szét! Az előző feladathoz hasonlóan mindenki készítse el a kapott ország ökolábnyomát és papucsát! A globális átlag 2,7 globális hektár (gha)/fő (2007-es adatok, *Global Footprint Network*). Ezt is készítsük el az előző oldal leírása szerint! Az egyes országok egy főre eső ökolábnyomát is aránypárokkal számoljuk. A papucsra rajzoljuk rá az ország zászlóját színes ceruzával, földrajzi atlasz segítségével!

2) Mindenki húzza a lábára a papucsot, és álljunk körbe. A lábméret alapján próbáljuk kitalálni, ki milyen nemzetiségű lehet. Segíthet, ha sorbaállunk lábméret szerint. Ha nem megy, mindenki próbálja meg utánozni a nemzetet, amit húzott. Hasonlítsuk lábnyomainkat a globális átlaghoz! Akié nagyobb, miért nagyobb?

3) Nézzük meg a világ térképét az országok ökológiai lábnyomai alapján torzítva! Google keresőbe írjuk be: «ecological footprint map worldmapper»!

Magyarország: 2,99 gha/fő	Jemen: 0,94 gha/fő
Oroszország: 4,41 gha/fő	Románia: 2,71 gha/fő
Kína: 2,21 gha/fő	Amerikai Egyesült Államok: 8,00 gha/fő
Haiti: 0,68 gha/fő	Németország: 5,08 gha/fő
Egyesült Arab Emírségek: 10,68 gha/fő	Kambodzsa: 1,03 gha/fő
Egyiptom: 1,66 gha/fő	Ausztrália: 6,84 gha/fő
Mexikó: 3,00 gha/fő	Görögország: 5,39 gha/fő
Szlovákia: 4,06 gha/fő	Brazília: 2,91 gha/fő
Irak: 1,35 gha/fő	Katar: 10,51 gha/fő
Kanada: 7,01 gha/fő	Japán: 4,73 gha/fő
Ausztria: 5,30 gha/fő	Puerto Rico: 0,04 gha/fő
Afganisztán: 0,62 gha/fő	Belgium: 8,00 gha/fő
Dánia: 8,26 gha/fő	Mongólia: 5,53 gha/fő
Marokkó: 1,22 gha/fő	Etiópia: 1,10 gha/fő
Kongói Dem. Köztársaság: 0,75 gha/fő	Hollandia: 6,19 gha/fő
Egyesült Királyság: 4,89 gha/fő	India: 0,91 gha/fő

Az alábbi játékok mellett továbbiakat találsz Fogyasztó Kúra c. kiadványunkban (lásd *További ajánlott források...*, 31. oldal)!

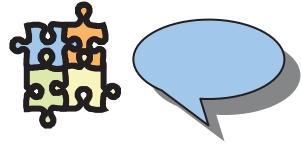
«Aki kapja, marja!»

A terem közepére kiszórunk természeti erőforrásokat jelképező mogyorót. A diákok egyszerre elindulnak és vesznek belőle, majd visszaülnek a helyükre. Más instrukciót nem adunk. Mindenki elmondja, hány mogyorója van. Kinek van a legtöbb, kinek nincs egy sem? Igazságos-e az elosztás? Mi lenne az igazságos? A jelen felállásban a véletlen, az egyéni ügyesség és a szabályok hiánya befolyásolta az elosztást. Ha most egy olyan játékot kezdenénk, ahol annál nagyobb a nyerési esély, minél több mogyoróval indul valaki, azt igazságosnak tartanák-e? Beszéljünk a hazai társadalmi különbségekről, esélyekről, a világ különböző országaiban a lehetőségekről, életkilátásokról!

«Őzjáték»

A csoport fele őz, másik fele természeti elem, amelyekre az őzeknek szüksége van: táplálék; víz; menedék; tér. A két csoport egymásnak háttal alkot két sort a terem két végében (kb. 5-10 m távolságra). Mindkét csoport tagjai magukban eldöntik, hogy mit képviselnek. 1) Az őzek eldöntik, hogy éhesek, szomjasak, tér, vagy menedék kell-e számukra és ennek megfelelően helyezik karjukat (éhes: hasára teszi a kezét, szomjas: szájára, menedék: fej felett háztető, tér: két kar oldalt kinyújtva). 2) A másik sor tagjai eldöntik, hogy melyik természeti elemet képviselik (élelem: hasra tett kéz, víz: szájra tett kéz, menedék: háztető fej felett, tér: két kar oldalt). A két sor egyszerre fordul meg, az őzek pedig a lehető leggyorsabban odaszaladnak a számukra megfelelő természeti elemhez és megfogják a kezét. A természeti elemeket képviselő sor a helyén marad. A hoppon maradt őzek nem éltek túl a játékot, belőlük természeti elem válik. Azok az őzek azonban, akik sikeresek voltak és találtak az igényeiknek megfelelő természeti elemet, visszamennek a helyükre a megfogott természeti elemmel együtt. Egy természeti elemet csak egy őz vihet vissza a helyére! A játék az új létszámarányal folytatódik. A játékvezető időnként változtathat a játék alakulásán: pl. megsúghatja a természeti elemeknek, hogy az erdőben szárazság van, így senki nem lehet víz abban a körben. Az őzek viszont erről nem tudnak, és továbbra is keresik a vizet. Ha túl sok az őz, megeshet, hogy az élelem, vagy a tér fogy el. Végül az is előfordulhat, hogy ragadozó költözik az erdőbe (önként vállalkozó farkas), aki elkaphat őzeket 1-1 fordulóban. Az elfogott őzek is természeti elemmé válnak. Érdeemes megfigyelni, hogyan alakul az őzek száma az erdőben attól függően, hogy milyen hatások érik őket. Kis teremben őzek helyett fűrjek szerepelnek, akik tyűklépésben szerzik be szükségleteiket.

1.3 Fedezzük fel közvetlen környezetünket!

Tanulási célok:

A feladat ráébreszti a résztvevőket arra, hogy milyen értékek és erőforrások rejlenek közvetlen környezetükben, és ezeket hogyan használhatják. Megtanulják értékelni és kreatívan használni a legegyszerűbb javakat is. Példákkal illusztráljuk a világ több részéről, hogy van, ahol nincs más lehetőség, mint a helyi erőforrások hasznosítása.

Megvalósítás:

1) A résztvevők két fős csoportokba állnak. Egyikük szemét bekötik, a másik pedig elvezeti őt egy olyan területre az iskola udvarán/táborhelyen/foglalkozás helyszínén, amely számára a legkedvesebb.

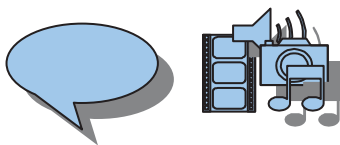
2) A bekötött szemű diák a társa segítségével felfedezi az adott helyszínt (napsugárzás mértéke, talaj, tereptárgyak formája, mérete, mennyisége, mesterséges tárgyak, eszközök, berendezések, hangok, stb.). Próbálja kitalálni, hogy társa pontosan hová vezette.

3) Ezt követően (szembekötés nélkül) gondolkodjanak el, mi mindenre tudnák használni (akár helyben, akár máshol) a helyszínen talált tárgyakat és erőforrásokat. Gondolkodjanak klímabarát szemmel! (pl. süt a nap, van vízcsap/vízforrás, fák, eszközök, gépek, fedél, stb.)

4) Szerepcserével ismételje meg a páros az egész játékot.

5) Keressünk példákat olyan helyekre, élethelyzetekre és életmódokra, amikor csak helyi erőforrásokra támaszkodhatunk. Előfordulhat-e ilyen saját életünkben, ismerünk-e ilyen helyeket Magyarországon és a világ különböző részein? (tanyasi élet, túlélőkaland, rossz ellátottságú vidékek...)

1.4 Egy termék életciklusa és a rejtett kibocsátások

Tanulási célok:

A tanulók megismerik, hogy egy-egy termék előállítása, szállítása, használata és ártalmatlanítása mekkora környezetterheléssel, CO₂ kibocsátással jár. A boltban fizetett költségek mellett a környezetszennyezést, élettartamot, egészségességet és a méltányos előállítást is mérlegelni kell vásárláskor. Egyre fontosabb szempont a termék újrahasznosíthatósága: a diákok megismerhetik az elhasznált termékek, tárgyak fenntartható kezelésének módjait. Tudatosulhat, hogy a termékek életciklusa lehet akár körkörös és a hulladékot értékes alapanyagok, alkotóelemek kombinációjának is tekinthetik. A termékbe épített alapanyagok, alkotóelemek a kidobást követően értékes nyersanyaggá, erőforrássá válnak megfelelő kezeléssel, és visszakerülnek az ipari körforgásba («bölcstől-bölcsőig» szemlélet a marketing értelemben vett életciklussal szemben).

Megvalósítás:

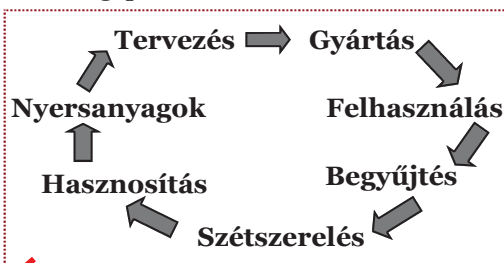
- 1) Végezzetek kutatómunkát: mit jelent az életciklus? Milyen «életfázisai» vannak egy terméknek? Mit jelent a marketing életciklus és a «bölcstől-bölcsőig» szemlélet?
- 2) Alkossatok kisebb csoportokat, válasszatok terméket és mutassátok be teljes életciklusát, a termeléstől, a szállításon és raktározáson keresztül egészen a felhasználásig és (ha van) újrahasznosításig! Ajánlott termék-példák: dobozos kóla, póló, alkáli elem, plazma TV, magyar paprika...). Magyarországon hol, milyen jellegű termékek, iparcikkek újrahasznosítására találunk példákat?
- 3) Hasonlítsunk össze bizonyos termékpárokat a felsorolt kérdések alapján (lásd 11. oldal)! A termékek szállítása során keletkezett CO₂ mennyiségét az alábbi internetes oldalon számíthatjuk ki: www.mtvsz.hu/karbonkalkulator. Ugyanitt megtudhatjuk, hogy mennyit utazott, és hogy egy hasonló hazai terméknek mennyi CO₂-kibocsátása lenne. Mutassuk meg egy világtérképen a szállítás útvonalát!

Kérdések:

- Az életciklus mely lépései terhelik a környezetet és milyen mértékben?
- Hol állították elő a termékeket? Melyik termék hány kilométert utazott?
- Mennyi CO₂-kibocsátással járt a szállítás? A hasonló hazai termék életútját mekkora kibocsátás kíséri?
- Melyik termék mennyibe kerül Magyarországon?
- Hogyan használható a termék? Meddig használható, mikor megy tönkre? Jár-e környezetterheléssel a használata?
- Egészséges-e a termék? Finom? Jó minőségű?
- Támogatja-e közvetlenül a termelő / előállító megélhetését, jólétét?
- Ha elromlik, termel-e szemetet? Újrahasznosítható-e (hasznos hulladék)? Miként? (nyersanyag, biogáz, biomassa, biológiai lebomlás....)

Példák termékpárokra:

- ~ kínai méz – magyar méz
- ~ Equadori banán – magyar alma
- ~ indonéz Nike sportcipő – magyar Tisza sportcipő
- ~ brazil broiler csirke – magyar tanyasi csirke
- ~ Metabo fűrőgép (német) – Agojama fűrőgép (kínai)
- ~ PET palackos kóla – magyar 100%-os gyümölcslé

2. Mire van valóban szükségünk?

2.1 Mi kell a jóléthez?

Tanulási célok:

A résztvevők megpróbálják reálisan felmérni szükségleteiket, és különbséget tenni luxus, szükséglet és szükségtelen dolgok között. Elgondolkoznak azon, hogy mi kell a boldogsághoz, a jó élethez és mi nem. Mindezzel ők maguk is tudatosabb fogyasztókká válnak.

Megvalósítás:

1) A résztvevők két- vagy háromfős csoportokat alkotnak. Elképzeli mindenki, hogy kapott 30 millió forintot ajándékba, amit bármire elkölthet, amire csak vágyik. A csapatok tagjai írják fel saját listájukat a kiosztott plakátokra. Hagyjunk időt bőven a fantáziálásra!

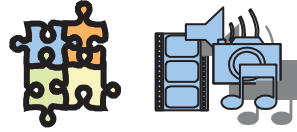
2) Ezután elképzeli, hogy mindenkinek vissza kell adnia a legtöbb vásárolt dolgot, és csak minden ötödiket tarthatja meg. Ennek tudatában a résztvevők csoportosítják a felírt dolgokat a megadott betűjelekkel: mi az, ami boldogságot okoz (B), mire van valóban szükség (SZ), mi az ami nem feltétlenül kell, amire nincs is annyira szükség (N).

3) A csoportok mutassák be listájukat, és a csoportosítás eredményét! Beszéljük meg, mi az, ami valóban boldogságot okoz, mi mindenre van valóban szükségünk? A többit milyen szempontok alapján tudták kiejteni a listából? Változott-e valami a luxus-dolgok és a valódi szükségletek megítélésében a csoporton belül?

4) Vitassuk meg: Javulhat-e az életszínvonal kevesebb, de minőségibb fogyasztással? Mely dolgok tesznek bennünket valóban boldoggá? Ezek anyagi, vagy inkább szellemi jellegűek-e? Vagy talán tevékenység?

2.2 Pakoljunk be együtt!

Tanulási célok:

A résztvevők elgondolkoznak azon, hogy mi mindenre van valójában szükségük, és melyek azok a dolgok, eszközök, amelyek helyettesíthetők valamilyen kreatív megoldással. Érvelnek, döntést hoznak és különböző igényű csoporttagokkal dolgoznak együtt egy közös megoldás érdekében.

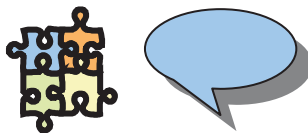
Megvalósítás:

- 1) Keressetek képeket az interneten arról, hogy az embereknek mi mindenük van az otthonukban! Ebben segíségekre lehet, ha beírátok a Google keresőbe a következőket: «Material World A Global Family Portrait». Igyekeztek eltérő körülmények közt élő családokat egymás mellé állítani!
- 2) Képzeljétek el, hogy csigák vagytok, akik a hátukon kell, hogy cipeljék a „javaikat“! Vagy azt, hogy nagyon hosszú időre el kell utaznotok repülőgéppel! Gondolkozzatok, mi mindent tudátok magatokkal vinni?
- 3) Ezután keressetek képeket lakásbelsőkről és készítsetek listát egyenként az otthonokban megtalálható legfontosabb, vagy kevésbé fontos dolgokról!
- 4) Válasszatok 10 dolgot, amit leginkább magatokkal vinnétek, először két, utána 4, majd 8, 16, 20 fős csoportokban! Figyeljétek meg, hogy hány fős csoportban tudtatok legkönnyebben megegyezni a 10 dologról!

Mi alapján választottátok ki, hogy mi jön és mi marad? Mely szempontok voltak a legfontosabbak? Mi segített a megegyezésben? Elégedett vagy a közösen kiválasztott dologgal?

2.3 Szükségletek és fogyasztás—Érvelj!

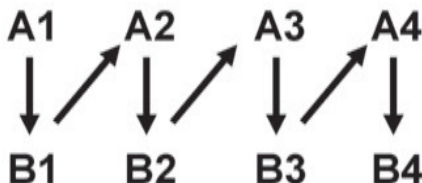

Tanulási célok:

A játék során körvita műfajban fogunk érvelni. A körvita nem engedi, hogy hosszasan leragadjunk egy-egy érvnél, kérdésnél, hanem folyamatosan más és más perspektívába helyezi a vita tárgyát. Lehetővé teszi ugyanakkor, hogy a résztvevők két ellentétes oldalt is kipróbáljanak, meggyőzőek és meggyőzhetőek legyenek. Mindez segít a gondolkodás és érveléstechnika fejlesztésében, az érzelmi kötődések visszaszorításában, a kellően nyitott magatartás kifejlesztésében. A résztvevők széles látókörben fogják értékelni a szükségletek és fogyasztás kérdéseit.

Megvalósítás:

1) A résztvevőket osszuk két egyforma nagyságú csoportba! Az egyik csoport «pro» érveket, míg a másik «kontra» érveket gyűjt,

egymástól hallótávolságon kívül. A felkészülésre 5 perc áll rendelkezésükre. Lehetséges témák a szükségletek/fogyasztás területéről: fafűtés vs. napenergia, okostelefon, televíziózás, internetezés, McDonald's menü, stb.

2) Jelöljük ki egy vonalat a padlón, vagy rakjunk ki székekből egymással szemben két párhuzamos sort! A két csoport egymással szemközt foglaljon helyet!

3) A csoportok minden tagja egyetlen érvet mondhat egyetlen mondatban, a másik csoport szemben ülő tagjának. A másik (megszólított) fél is egyetlen érvet mond a saját csoportja érvei közül a szemközti ember mellett ülőnek. Az érvek így láncszerűen végigmennek a soron. A sor végére érve összearul a lánc (B4 A1-nek mondja el az utolsó érvet).

4) A két csoport tagjai közül aki úgy érzi, hogy a másik csoport érvei meggyőzőbbek voltak, székestől átülhet arra az oldalra. Az átülés menet közben is történhet, a végéről folytatva a sort.

3. Klímabarát megoldások a mindennapi életben

3.1 Klímabarát életstílus?—Fedezd fel!

Tanulási célok:

A résztvevőkkel megoldásokat keresünk a klímabarát fogyasztásra és életmódokra. Ha végigmegyünk az egyes témákon, meg tudjuk beszélni, hogyan kapcsolódik a fogyasztás ezen területe az éghajlatváltozáshoz, és hogyan tudunk klímabarát módon élni a mindennapokban. Számos gyakorlati ötletet mutatunk be a témákhoz kapcsolódóan, amelyeket a diákok később otthon is megvalósíthatnak.

Megvalósítás:

Az alábbiakban az élet különböző területeiről kínálunk gyakorlati ötleteket (élelmiszerek, közlekedés és szállítás, öltözködés, elektromos készülékek, hulladék-újrahasznosítás). Természetesen bővíthető a lista további ötletekkel: pl. lakhatás (fűtés, szigetelés, szellőzés, szobai hőmérséklet, egy főre jutó hely, passzív ház), szabadidő, stb.

A foglalkozás során válasszunk ki egyet és menjünk végig a feladatokon/kérdéseken (16. oldal).

A cél az, hogy olyan megoldási javaslatokat gyűjtsünk össze az adott területet illetően, amelyek otthon is megvalósíthatók.

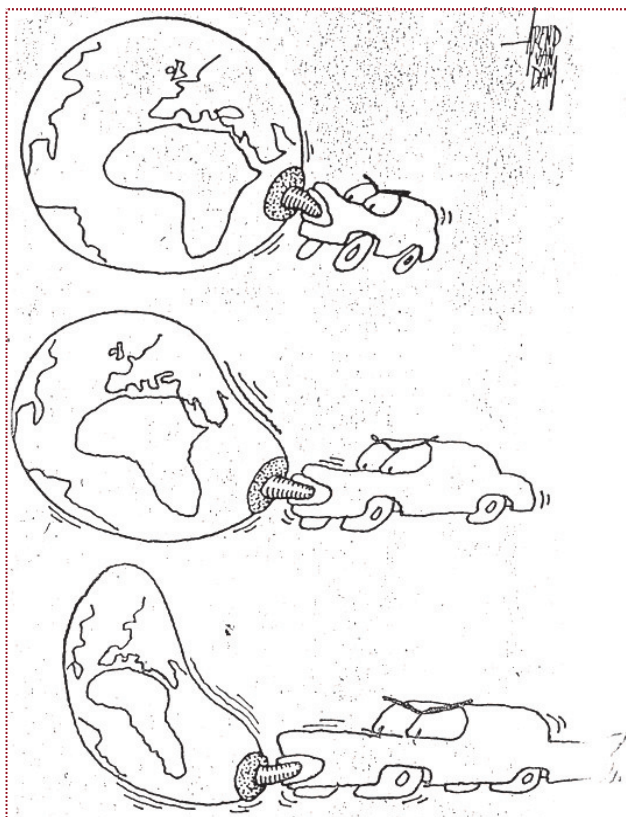
Menjünk végig a következő lépéseken a kiválasztott témában:

1) Első lépésként adjunk ki kis csoportokban kutatási feladatot a választott területen: az oktató is oszthat nyomtatott anyagokat a témáról, de a csoport teljesen önállóan is kutathat. *(Hasznos linkek a 31. oldalon!)*

2) Ezek után minden csoport adja elő röviden az eredményeit! (pl. Hogyan hat a közlekedés és szállítás az éghajlatra?)

3) Gyűjtsünk olyan gyakorlati megoldásokat, amelyek az adott területen az éghajlatra gyakorolt negatív hatást csökkenteni tudják! Ellenőrizzük, hogy a megoldás helyben megvalósítható-e: szedjük össze, hogy mi minden szükséges a megvalósításhoz, készítsünk leírást az egyes megoldásokról, listázzuk ki az előnyöket, hátrányokat!

4) Minden csoport dolgozzon ki egy stratégiát arra, hogy hogyan adhatók át és terjeszthetők leghatékonyabban az ötleteik diáktársaik, vagy a helyi közösség számára.

A) Élelmiszerek

Kulcsszavak a kutatáshoz:

~ helyi termék, ~ városi kertészkedés, ~ konyhakert, ~ szerződéses gazdálkodás, ~ ökogazdálkodás, ~ intenzív gazdálkodás, ~ trágyázás, ~ élelmiszerhulladék, ~ árucímke, ~ főző közösség, ~ energiatakarékos főzés, ~ klímabarát főzés, ~ tartósító eljárások összehasonlítása, ~ szezonális zöldségek és gyümölcsök táblázata, ~ különböző húsok és alternatív ételek CO₂-kibocsátása, ~ élelmiszerszállítás, ~ méltányos kereskedelem (*fair trade*), ~ klímabarát receptek, stb.

Néhány ötlet:

Mi lenne, ha...

~ sütnénk kenyeret és klímabarát sütitet helyi alapanyagokból, napdobozos főzővel (lásd a következő oldalon),

~ gyűjtenénk és szárítanánk gyógynövényeket egy klímabarát teához,

~ szerveznénk helyi piacot/cserepiacot virág- és zöldségmagok, palánták és helyi termékek számára,

~ elkészítenénk a saját különleges ízesítésű lekvárunkat helyi gyümölcsökből,

~ készítenénk egy fatüzelésű cserépkályhát vagy kemencét,

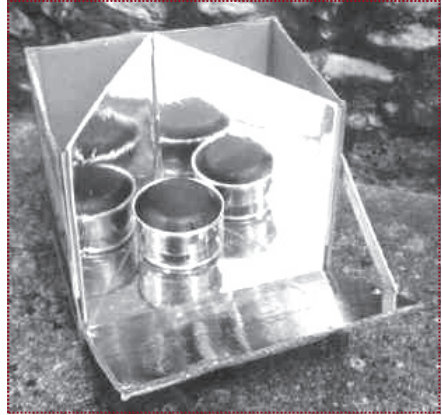
~ gyűjtenénk klímabarát recepteket, szerveznénk közös klímabarát ebédeket/vacsorákat tanulóknak, szomszédoknak, szülőknek (ahelyett, hogy mindenki magának főz, vagy gyorsétterembe megy – ezzel időt és energiát takaríthatunk meg, és épül a közösség)...

Egyszerű napdobozos főző készítése

(Solar box cooker)

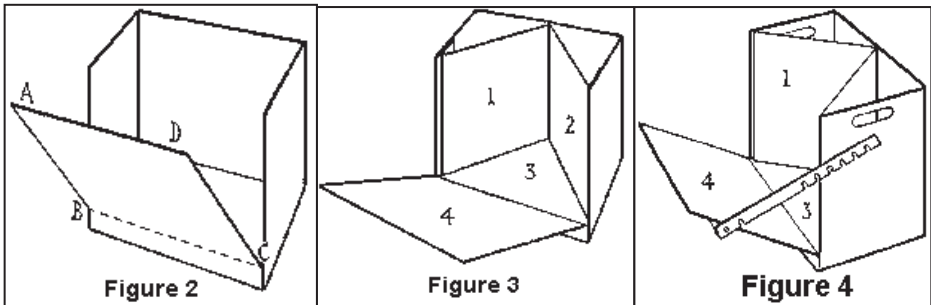
A főző elkészítéséhez csupán 5 dologra lesz szükség: 2 hullámpapír doboz, alufólia, fekete festék, ragasztó, főzőedény vagy konzervdoboz. Jó megoldás olyan ételekhez, amelyek elkészítéséhez nem kell gyors hőmérsékletváltozás, és amelyeket az edényben hagyhatunk hosszú időre: kenyér, sütemények... Ne aggódj a túlsülés miatt!

Az összeállítás lépései:

- 1) Vágd és hajtogasd be az egyik dobozt a 2. ábrán látható formába!
- 2) A másik dobozból vágj egy V alakban behajtott lapot, és helyezd az első doboz középebe, állítva (3. ábra)!
- 3) Fedd be alufóliával a doboz alját (3), oldalait (1, 2), és a lehajló (4) dobozajtót. Az alufólia fényesebbik fele nézzen a doboz közepe felé!
- 4) Készíts hullámpapírból egy tartórudat, ami a dobozajtót tartja, vagy tegyél mögé bármilyen tárgyat, ami megtámasztja (4. ábra)!
- 5) Fesd feketére kívülről a főzőedényt, és tedd a napdoboz középebe! Fedd le a tetejét fekete fedővel!
- 6) Tájold úgy a dobozt, hogy az oldalsó élei a nap felé nézzenek! Billentsd be a dobozajtót annyira, hogy a napfényt a főzőedényre tükrözze! Csak tűző napon használd! Délelőtt 10 és délután 2 óra között működik a leghatékonyabban.

A képen látható napsütő elkészítési folyamata:

Receptek a napfőzéshez:

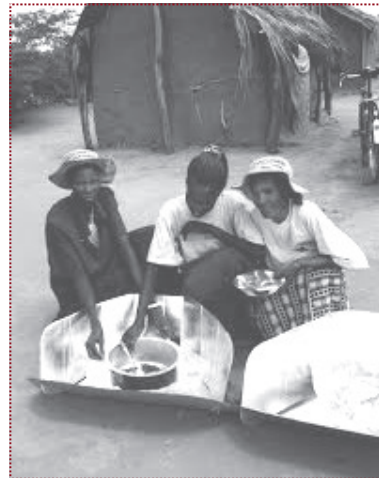
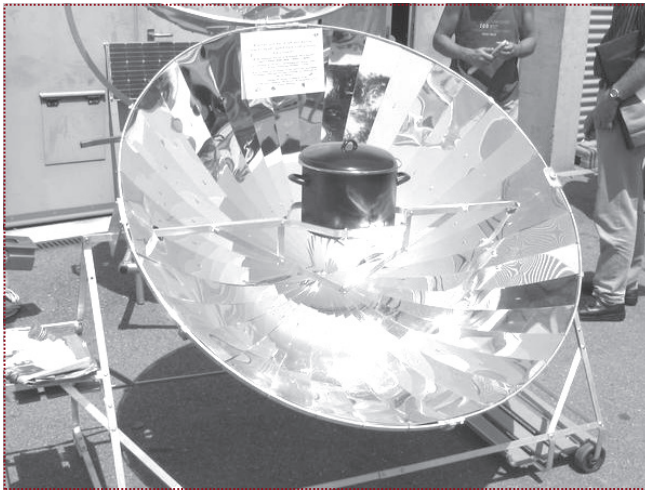
solarcooking.wikia.com/wiki/Recipes

További napfőzők tervei:

solarcooking.org/plans

Még több ötlet:

solarcooking.wikia.com/wiki/Tips_and_tricks

B) Közlekedés és szállítás

Kulcsszavak a kutatáshoz:

~ tömegközlekedés, ~ különböző autótípusok kibocsátása, ~ légi, vasúti, buszos, autós és kerékpáros közlekedés összehasonlítása, ~ előnyök és hátrányok a különböző népességszoptoknál, ~ napi távolságok a boltokba, iskolába, munkahelyre, ~ nyaralások és kirándulások közeli és távoli helyekre, ~ egészségügyi kockázatok, ~ életminőség, ~ várostervezés, ~ telekocsi, ~ kombinált közlekedés, ~ kerékpárutak, ~ úton eltöltött idő, stb.

Néhány ötlet:

Mi lenne, ha...

~ szerveznénk egy kerékpár-tuning versenyt az iskolában? Kinek van a legmenőbb gépe, dekorációja, extra funkció, melyik néz ki a legőrültebben,

~ szerveznénk egy kerékpáros csomagküldő szolgálatot a lakóhelyünkön,

~ kerékpáros versenyt rendeznénk az iskolában: az egész osztály biciklivel jár suliba 3, 6, 9 hónapig,

~ szerveznénk egy telekocsi rendszert a szülők között: sok diák utazik együtt egy kocsiiban....

C) Öltözködés

Kulcsszavak a kutatáshoz:

~ cserélj vagy kölcsonözz ruhákat, ~ vásárolj használt ruhát, ~ *fair trade* és organikus címkék, ~ újrahasznosítás, ~ újratervezés, ~ többfunkciós ruházat, ~ alapvető elemek és kiegészítők, ~ kövesd a ruhád útját (honnan hová utaztott), ~ mosási eljárások, ~ fenntartható mosószeresek, ~ mérgek és ruhák

Néhány ötlet:

Mi lenne, ha...

- ~ szerveznénk egy ruhacsere-akciót a barátok között (zenével, kajával, beszélgetéssel),
- ~ terveznénk pólónyomatokat, amikkel a régi ruháknak új színt adhatunk,
- ~ készítenénk különleges párnákat, takarókat, függönyöket, babákat, állatfigurákat régi ruhákból, és eladnánk őket,
- ~ terveznénk olyan táskát régi ruhákból, ami teljesen megfelel a mi igényeinknek (személyre szabott, extra funkciókkal),
- ~ szerveznénk egy őrült divatbemutatót: kinek van a legfurcsább, legviccesebb, legszebb, legdögösebb, vagy legcsúnyább öltözéke régi ruhákból...

D) Elektronikai készülékek

Kulcsszavak a kutatáshoz:

~ termék-életciklushoz szükséges energia, ~ életciklus, ~ elektronikai hulladék, ~ mobiltelefon, ~ szerelhetőség, ~ energiahatékonyság, ~ készenléti üzemmód, ~ elektronikai kütyük használata és a függőség, ~ digitális adattároláshoz szükséges energia, ~ újrahasznosítás, ~ garanciális idő és programozott élettartam, stb.

Néhány ötlet:

Mi lenne ha...

~ szerveznénk egy megosztó, cserélő központot elektromos eszközök, szerszámok, zenék, játékok, filmek számára,

~ felajánlanánk egy újrahasznosító napot, amikor a közösség behozhatja az elektronikai hulladékát, mi pedig elszállítanánk az átvéőhelyre,

~ kutatnánk, hogyan lehet megszerelni az elektromos eszközöket, és szerveznénk egy nyílt napot megmutatni ezt másoknak,

~ készítenénk egy művészeti alkotást, például szobrot vagy képet elektronikai hulladékból, és elmondanánk az embereknek, hogyan lehet azokat klímabarát módon használni...

E) Hulladék újrahasznosítás

Kulcsszavak a kutatáshoz:

~ szelektív gyűjtés, ~ szelektív kukák, ~ újracuccok, ~ repohár, ~ nulla hulladék, ~ ökodizájn, ~ kreatív ajándékok, ~ pet palack újrahasznosítás, ~ másodlagos nyersanyag, ~ komposztálás, ~ zöld udvar, ~ szelektív átvevőhelyek, stb.

Néhány ötlet:

Mi lenne ha...

~ szerveznénk egy találmány-versenyt, amire az iskolában talált hulladékokból készített találmányokkal lehetne nevezni,

~ szerveznénk egy divatbemutatót, ahol újrahasznosított hulladékból alkotott ékszereket, ruhákat mutatnánk be,

~ szerveznénk egy «zöldítsük az iskolát» -programot, ahol újrahasznosított hulladékból terveznénk a virágtartókat, beszereznénk növényeket (virág, fűszer) és kihelyoznénk ezeket az iskola épületében, udvarán,

~ szerveznénk hulladék-napokat, ahol a ritkább szelektív hulladékfajtákat gyűjtenénk, és valaki elvinné az átvevőhelyre (fáradt olaj, elem, aludoboz, lejárt gyógyszerek...)

~ hirdetnénk «nulla hulladék» -napokat és szerveznénk «ki termeli a suliban a legkevesebb szemetet» -versenyt (ellenőrizhetjük a kukákat),

~ meghirdetnénk a kukabúvár-vetélkedőt: ki tudja a legötletesebb cuccokat, vagy használati tárgyakat készíteni egy-egy zsák szemétből,

~ osztálykirándulást szerveznénk egy szemételepre, szétszerelő üzembe, szelektív-válogató üzembe...

3.2 Hány lépést kell megtennem...hogyan megtaláljam a legjobb almát a környéken?

Tanulási célok:

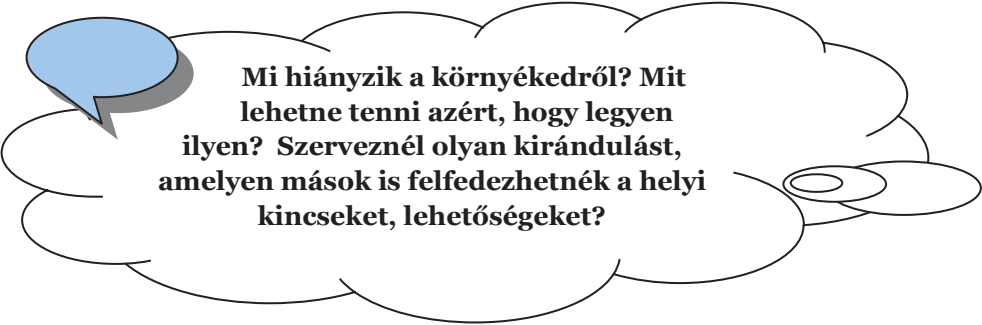
A résztvevők felismerik, milyen gazdag a környékük lehetőségekben, és nem kell messzire utazniuk, hogy megtalálják a legjobb helyeket, termékeket.

Megvalósítás:

1) Járjuk be saját lakhelyünk 1 km-es körzetét! Jegyezzük fel, mi minden található a környéken: rejtett kincsek, lehetőségek, helyi különlegességek, kézműves és helyi termékek, könyvtárak, szórakozóhelyek, sportolási lehetőségek, kirándulóhelyek, szervizek, kölcsönzők, klímabarát cégek, koncert és zene, újrahasznosítási lehetőségek, a legjobb alma közvetlenül a gazdától, kerékpárutak, szakemberek, civil szervezetek, stb. Jelöljük be ezeket kinyomtatott várostérképen!

2) A1-es kartonokra készítsük el a bejelölt helyeket ábrázoló színes térképet! A térképeket nézzük meg együtt, és beszéljük meg a kérdéseket!

Olyan szakembereket vagy helyi csoportokat is bevonhatunk, akik valamilyen különleges szolgáltatással vagy tudás átadásával segíthetik közösségünket vagy az érdeklődőket: ~ hogyan készítsünk lekvárt szeszgyümölcsökből, ~ hogyan szereljük meg a biciklinket, ~ hogyan készítsünk takarót régi/nem használt textíliákból, ~ hogyan alakítsunk ki kiskertetet és termesszünk növényeket, ~ hogyan mossunk természetes anyagokkal, ~ hogyan tisztítsunk és takarítsunk klímabarát módon, ~ hogyan éljünk túl a természetben, ~ hogyan készítsünk lámpát, széket vagy heverőt használt anyagokból, ~ hogyan készítsünk műalkotásokat használt anyagokból, stb.

Mi hiányzik a környékedről? Mit lehetne tenni azért, hogy legyen ilyen? Szerveznél olyan kirándulást, amelyen mások is felfedezhetnék a helyi kincseket, lehetőségeket?

4. rész : Cselekedj együtt az osztállyal!

4.1 Valósítsd meg az ötletedet a gyakorlatban! Motiváló példák

Tanulási célok:

Ez a fejezet gyakorlati segítséget nyújt a résztvevőknek és az oktatóknak az ötletek kivitelezéséhez. Végigkísér egy projekt teljes megvalósítási folyamatán, az ötleteléstől kezdve az ötlet kiválasztásán és a feladatok meghatározásán keresztül a konkrét gyakorlati megvalósításig.

Megvalósítás:

Haladjunk végig egymás után a fejezetben található módszereken, leírásokon és sablonokon! Hasznos, ha az osztály/csoport tagjai a lenti példákból ötleteket, motivációt merítve már a feladat tervezése előtt elkezdnek gondolkodni, mit is valósítanának meg szívesen.

Példák megvalósított klímavédelmi projektekre:

~ klímabarát kirándulás az osztály/iskola számára, ~ divatbemutató az iskolában: milyen vonzóak lehetnek a régi ruhák újrapárosítva, befestve, átalakítva, ~ konyhakert létesítése az iskolában: gyógynövények, fák, zöldségek, ~ esővízgyűjtő és komposztláda készítése, ~ «bicikli-tuning» -nap szervezése: feldíszítjük a bicikliket, kosarakat/tároló-dobozokat szerelünk rájuk, megszereljük az elromlottakat, ~ új bútorok készítése használt alapanyagokból, ~ napfűtéses víztároló felállítása, ~ vegetáriánus ételt eszünk a hét 4 napján, ~ minden húsz percnél közelebbi helyszín eléréséhez kerékpárt használunk, ~ fatüzelésű kemencét építünk és kenyeret sütünk...

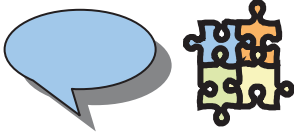
További lehetőségek:

Akiket különösen érdekel a klímavédelem, részt vehetnek a: «*Climate challenge – international Hot Stuff Climate Net contest*» (A klímaváltozás kihívása – *Menő Klímavédelmi Ötletek*) című nemzetközi, angol nyelvű internetes programban, amire a www.hotstuffclimatenet.org c. honlapon lehet jelentkezni.

A program során eddig megvalósult ötletek:

www.hotstuffclimatenet.org/tax_topics/international-contest

4.2 Hogyan kezdjük el?

Az alábbiakban néhány eszközt és módszert mutatunk be, amelyek végigkalkulálnak a megvalósítás folyamatán. A lépések egymásra épülnek, kezdjük az elején!

A) Ötlebörze

Tanulási célok:

Az alábbi módszerrel beindíthatjuk a résztvevők kreatív gondolkodását, és rövid idő alatt annyi ötletet gyűjthetünk össze, amennyi csak lehetséges. Fontos, hogy csak arra koncentráljunk, hogy minél több ötlet merüljön fel: nem számít, mennyire tűnnek örültségnek, vagy mennyire megvalósíthatók. Az ötletek kritikai értékelése később következik, ebben a korai fázisban a kritika csak gátolná a kreatív gondolkodást. Érezze mindenki kényelmesen, biztonságban magát, hogy könnyen elmondhassa, megoszthassa ötleteit! Ebben a fázisban nincsenek rossz vagy furcsa ötletek.

Megvalósítás:

- 1) Írjuk le a megoldandó kérdést vagy problémát egy nagy papírlapra/táblára, hogy mindenki jól lássa!
- 2) Mindenki önállóan gondolkodik az első 2-3 percben: milyen ötletek jutnak spontán az eszünkbe? (Jegyzeteljünk!)
- 3) Gyűjtsünk össze minden ötletet a nagy papíron/táblán! Ne siessünk, legyen elég idő, hogy mindenki elképzelhesse a másik által kitalált ötletet!

B) Válasszunk ki egy tevékenységet!

Tanulási célok:

Most már van sok jó ötletünk. Melyiket valósítsuk meg az osztállyal vagy csoporttal? Hogyan válasszuk ki a legjobb ötletet?

Megjegyzés az oktatónak:

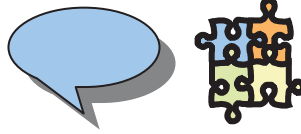
Fiatalabb korosztályoknál fontos, hogy olyan tevékenységet válasszunk, amit viszonylag rövid idő alatt megvalósíthatunk, annak érdekében, hogy motivált maradjon a csoport. Ha egy tapasztalt csapattal dolgozunk, összetettebb tevékenységeket is választhatunk, ami több időt és tervezést igényel, és jól látható eredménye talán csak a végső fázisban lesz.

Megvalósítás:

- 1) Vitassuk meg az osztályban, mely tevékenységet szeretnénk közösen megvalósítani: hagyjuk, hogy mindenki elmondja, miért szeretne egy bizonyos tevékenységet! Ha nehéz olyat találni, amelyiket mindenki egyöntetűen szeretné, kérdezzük meg azokat, akik ellenzik: hogy kellene átdolgozni, hogy elfogadható legyen a számukra is?
- 2) Ha több olyan ötlet is van, amit mindenki szeretne vagy elfogad, ellenőrizzük az ötletek valószerűségét, kivitelezhetőségét: nézzük meg a tervezési sablonokat, a táblázatokat, idővonalakat annak eldöntéséhez, hogy realisan mit tudunk megvalósítani!

C) Tervezési sablonok

Az alábbi kérdések és táblázatok segítenek a tevékenység megtervezésében, megszervezésében és összefoglalásában. Menjünk végig sorban a kérdéslistákon/sablonokon!

1. Legyünk konkrétak: rajzoljuk le a tevékenységet!

Készítsünk folyamatábrákat a megvalósítás sarkalatos pontjairól! Egyes eseményeket le is rajzolhatunk: így könnyebb elképzelni, konkretizálni őket, megtalálni a kérdéses vagy gyenge pontokat.

a) Mi a célunk? Hogyan akarjuk elérni?

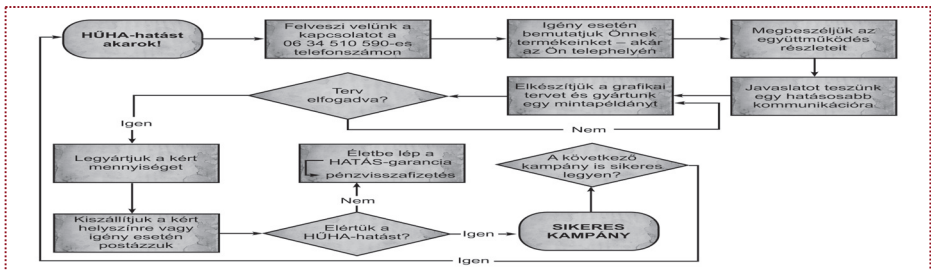
Készítsünk folyamatábrát nyilakkal! Tüntessük fel azt is, hogy mit tennénk, ha nem sikerülne elérni a célt, és mit, ha elérjük!

b) Mi az üzenetünk? Hogyan adhatjuk át az embereknek?

Készítsünk vázlatot és folyamatábrát az üzenetünk részzeiről, ha kell az üzenet párhuzamos jelentéseiről, mélységeiről! Gyűjtsük össze az elérni kívánt célcsoportokat, és azokat az eszközöket, csatornákat, amelyekkel elérhetők!

c) Ha ez egy esemény vagy közösségi megmozdulás: Hogyan nézzen ki akciónk?

Rajzoljuk le a lehető legegyszerűbben, amely alapján bárki megértheti az eseményt, és a háttérben lévő terveinket, céljainkat! Teszteljük járókelőként a rajzunkat: vajon ők is úgy értelmezik, ahogyan mi?

2. Idővonal: Minek mikor kell történnie?

Először határozzuk meg a legfontosabb állomásokat, lépéseket! A részleteket és pontos dátumokat később is hozzáírhatjuk. Nyugodtan tervezzünk visszafelé: kezdjük a záróeseménnyel!

		➔
<p>1. lépés: Döntések el, melyik tevékenységet valósítjátok meg!</p>	<p>2. lépés: Vázoljátok fel a tevékenységet/ eseményt, dokumentáljátok!</p>	<p>3. lépés: Írjátok le a tapasztalataitokat, juttassátok el minél több emberhez!</p>
<p>1.1 <u>Ötletbörze:</u> Melyik tevékenységet akarjuk mindannyian megvalósítani? Lásd az ötletbörze leírást!</p> <p>1.2 <u>Valószerűség ellenőrzése:</u> Minek kell meglennie, hogy megvalósulhasson ez a tevékenység? >Tárgyi feltételek >Melyikünk mit tud tenni érte? >Hol van szükség külső segítségre? Ha sokminden van, amit nem tudunk magunktól megcsinálni: Találunk elég embert, akik segítőkészek, van idejük és lehetőségük segíteni? Ha igen – hajrá! Ha nem – válasszunk másik ötletet!</p>	<p>2.1 <u>Felkészülés a tevékenységre/eseményre:</u> Mikor mit kell tenni? >Megvalósítás ütemezése >Meghívók és hírverés? >Logisztika (helyszín, infrastruktúra, étel-ital...)?</p> <p>2.2 <u>Feladatmeghatározás:</u> Ki mit csinál az akció vagy esemény során? >Ki fogadja a látogatókat, résztvevőket (információ, étel-ital, eligazítás)? >Ki mond beszédet és mikor? Cikkírás? >Ki dokumentál, mit és mivel (fénykép, videó)? > Stb.</p>	<p>3.1 <u>Értékelés:</u> Mi mindent tapasztaltatok a tevékenység során? Elértétek a céljaitokat? Milyen volt az akció? >Posztoljunk ki 2-5 mondatot a tapasztalatokról a megvalósítás során! >Cikkírás az Iskolaújságba! >Cikkírás a helyi sajtóba? - a jó példát terjesszük minél szélesebb körben! >Képválogatás, videóvágás, galéria/ kiállítás rendezése az aulában.</p> <p>A videót és szöveget felrakhatjátok ide is: www.facebook.com/hotstuffclimatenet</p>

3. Feladatlista: Ki mit csinál meddig?

Ez a táblázat néhány kezdő lépést mutat be. Folytassátok a listát, és tervezzétek saját eseményeteket hasonlóképpen!

A. Mi a célotok?	B. Hogyan akarjátok elérni?	C. Mit kell tenni ehhez?	D. Ki mit csinál, meddig?
<p><u>Példa:</u></p> <p>A diákok elcserélik megunt könyveiket, ruháikat, filmjeiket, zenéiket.</p>	<p>Szervezzünk egy cserepiacot!</p>	<p>C/1 Meghatározni a cserepiac időpontját.</p> <p>C/2 Megszervezni a helyszínt és az infrastruktúrát.</p> <p>C/3 Valamilyen közösségi attrakcióval vonzóvá tenni az emberek számára.</p> <p><u>Például:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > házi szörp süteményekkel, > zenés esemény (DJ), > egy csapat, aki segít újratervezni a ruhákat festéssel vagy új stílusdíszítéssel, > verseny: pl. ki tud örültebb cuccot felvenni? <p>(Sok lehetőség van, válasszátok azt, ami szerintetek a legtöbb embert bevonzza!)</p> <p>C/4 Hívjatok meg diákokat, tájékoztassátok őket, beszéljete velük, győződjete meg arról, hogy részt akarnak-e venni!</p>	<p>D/1</p> <ul style="list-style-type: none"> > valaki beszél az igazgatóval, engedélyt kér, >valaki felkutatja az elérhető piaci standokat. <p>D/2</p> <ul style="list-style-type: none"> >valaki megszervezi a zenét (kinek van zenész/DJ ismerőse?) <p>D/3</p> <ul style="list-style-type: none"> > valaki szórólapot készít, valaki a nyomtatást szervezi, > mások terjesztik a szórólapokat a szünetekben (iskola után, a kapuk mellett), > valaki regisztrációs listát készít: kik jönnek, mit hoznak cserélni.

További ajánlott források, ötletadók...

Könyvek:

Akadémiai lexikon—Környezetvédelem, Akadémiai Kiadó, 2007.

A világ helyzete 2013—Van még esély a fenntarthatóságra? Föld Napja Alapítvány, 2013.

Fogyasztó Kúra—Környezeti nevelési modulgyűjtemény a fenntartható fogyasztásról, Magosfa Alapítvány, 2009.

Mathis Wackernagel & William E. Rees: Ökológiai lábnyomunk, Föld Napja Alapítvány, 2001.

Szegénységből a virágzásba—Oktatócsomag a globalizáció kihívásaihoz, BOCS Alapítvány, 2010.

Tom Szaky: Hulladék-tudatosan - Egy korszakalkotó ötlet, avagy hogyan gondolkodjunk másképp a szemétről? Unio Mystica Kiadó, 2014.

Magyar nyelvű honlapok:

Alternatív energia, www.alternativenergia.net

Carbon Detectives/CO2 detektívek, www.carbondetectiveseurope.org/Country.aspx?CountryID=5

EcoLounge (műalkotások hulladékból), <http://ecolounge.hu/art/szemetbol-mualkotasok>

E-Misszió Természet-és Környezetvédelmi Egyesület, www.e-misszio.hu

Hulladék Munkaszövetség/HUMUSZ, www.humuszh.hu

KlímaBarát Települések Szövetsége, www.klimabarathu.hu

Klímairoda, <http://klimairoda.blog.hu/>

Levegő Munkacsoport, www.levego.hu

Nettrader, www.nettrader.hu/klimavedelem-a-hetkoznapokban

Magyar Kerékpárosklub, <http://kerekparosklub.hu/>

Magyar Környezeti Nevelési Alapítvány, <http://mkne.hu/>

Országos Helyi Termék, [www.orszagoshelyitermek.hu/helyi_termek](http://orszagoshelyitermek.hu/helyi_termek)

Tudatos vásárló, <http://tudatosvasarlo.hu/>

Zöldövezet Társulás (repohár), www.zoldovezet.info/box/magyar

Survivenviro—Környezetmenedzsment Tanácsadó Nonprofit Kft: <http://survive.hu/kornyeztmenedzsment/>

Angol nyelvű honlapok:

Clean Up the World, www.cleanuptheworld.org/en

Footprint Friends, www.footprintfriends.com/home.htm

Material World, www.menzelphoto.com

Terra Cycle cég, www.terracecycle.com/en-US

Szerkesztette:
Magosfa Alapítvány

Írta:
Magosfa Alapítvány & 'myclimate'

ISBN 978-963-87989-8-5

Kiadja:
Magosfa Alapítvány, 2014

Nyomdai előkészítés és nyomás:
Köménymag Kft.

A kiadványban található képek forrása:
internet; saját fotók

**Jelen kiadvány a Svájci-Magyar Együttműködési Program
társfinanszírozásával készült.**

Kismagos Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai Központ

A **Kismagos** Budapesttől 50 km-re, a Dunakanyarban, Kismaroson (Börzsönyligeten) található, több mint 3000 m²-es, lekerített erdei területen. A madárdalos erdei környezetben változatos természetfelfedező programok, szállás és rendezvényhelyszín vár kicsiket és nagyokat.

Szolgáltatásainkból: Félnapos, egynapos, többnapos természetfelfedező és kézműves programok, táborok; Tornácok oktatóépület, két egybenyitható teremmel; Erdei játszótér („mocsár, pókháló és függő liánok”); Kül- és beltéri játékok (társasjátékok, csocsó, pingpongasztal, lengőteke, tollas); Kerékpárbérlés; Többfunkciós kültéri kemence; Tűzrakóhely, bográcsózó; Kismagos bolt és infopont.

Programjainkból: növényismeret, tájékozódás, állatismeret, madarászat, odúzás, rovarászat, élőhelyismeret, vízvizsgálat, nyomkeresés, talajvizsgálat, vadontermő ennivalók, nemszeretem állatok, csapatépítés, kézműves foglalkozások, papírkészítés, tintafőzés, fonalfestés növényekkel, csillagászat nappal és este, élő parányok a mikroszkópban, ivóvizünk, mosás gyakor és ma,....

AHOL MINKET MEGTALÁLSZ....

Kismagos: 2623 Kismaros-Börzsönyliget, Láng u. 4.

Levelezési cím: Magosfa Alapítvány, 2601 Vác, Pf. 130.

Telefon: (27) 375 450; (20) 984 3946

www.kismagos.hu
kismagos@magosfa.hu

A magyar-svájci „Klíma-barátság” projektről

A Magosfa Alapítvány, valamint a svájci 'myclimate' szervezet 'Klíma-barátság' című közös projektje 2013 augusztusában indult és 2014 októberében érkezett el a végállomáshoz. A projekt célja az volt, hogy olyan megoldások, válaszok kidolgozására ösztönözze az iskolákat, diákokat és pedagógusokat, amelyekkel ők maguk tudnak tenni egy-egy kis lépést Földünk klímájának védelme érdekében.

A projektben a svájci Hozzájárulás támogatásának köszönhetően több magyar és svájci iskola vehetett részt. Az együttműködés keretében a résztvevő iskolák diákjai klímavédelemmel kapcsolatos projekt munkákat dolgoztak ki, amelyekkel egy internetes szavazás keretében meg is mérettették magukat, Klímanapot kezdeményeztek iskolájukban, illetve egy ugyancsak internetes nemzetközi klímavédelmi versenyen is részt vehettek, amelyre afrikai iskolák is neveztek. A sikeres szervezésnek köszönhetően a projekt keretében megvalósított eseményeken több ezer diák vett részt. A Kismagos Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai Központban megrendezett négy „Természet és Klíma” táborba 80 diák juthatott el, ahol további természetismereti és klímavédelmi tapasztalatokkal gazdagodhattak.

Kiadványunkkal szeretnénk a „Klíma-barátság” projekt tapasztalatait minél több, a téma iránt érdeklődő pedagógushoz eljuttatni.

A projekt a Svájci-Magyar Együttműködési Program társ-finanszírozásával valósult meg.